

van brouwen en destilleeren is terstond noodig — reeds tijdens den oorlog richtten deze industrieën zich al vaak op nuttiger doeleinden. De wijnfabricage te verbieden is op het oogenblik nog onmogelijk om praktische redenen. Zoo zou dus thans de alcoholische drank nog niet geheel verdwijnen. Maar krachtig moet gepredikt worden de noodzakelijkheid hiervan in de toekomst. Het alcoholkapitaal staat op sprong zijn massaproductie te hervatten. Frankrijk en Italië zullen het toelaten hunner wijnen wel eischen van den overwonneling. Daarom *moet* de alcoholstrijd internationaal zijn. Een alcoholvrije kultuur te vormen is de taak onzer binnenlandsche en buitenlandsche politiek 1).

De studie van KICKH is een warm pleidooi in het belang van de toekomst van zijn land en niet van het zijne alleen.

F. DELHEZ.

IVAR BROMAN, *Das sogenannte biogenetische Grundgesetz und die moderne Erblichkeitslehre. Ein Vortrag.* München und Wiesbaden. Verlag von BERGMANN. 1920.

De z.g.n. biogenetische wet van HAECKEL, volgens welke de ontogenie te beschouwen is als een verkorte phylogenie, dateert uit een tijd, toen de erfelijkheidsleer nog geen wetenschap was en houdt bijv. volstrekt geen rekening met het verschil tusschen geno- en phaenotypus (erfelijken aanleg en verschijningsvorm).

Men weet tegenwoordig, dat twee op elkaar gelijkende wezens een geheel verschillenden genotypus kunnen hebben en andersom. In den huidigen gedachtengang past HAECKEL's theorie niet meer en men vraagt zich af, hoe volgens de moderne erfelijkheidsleer de opvatting der ontogenie als historisch document moet worden beschouwd.

IVAR BROMAN, hoogleeraar te Lund, tracht de biogenetische wet aan moderne begrippen aan te passen. Hij maakt de hypothese, dat alleen die ontwikkelingsstadia nog worden gerecapituleerd, aan welke „genen” ten grondslag liggen, die ook bij de voorouders der soort aanwezig zijn geweest. Niet alle erfelijke factoren blijven echter in de oude groepeerings; vele vallen weg, andere combineeren zich op nieuwe wijze; wellicht komen er ook nieuwe „genen” bij. Zoo kan men zich voorstellen, dat door een mutatie, die het verlies van één of meer genen bewerkt (z.g. verliesmutatie), de ontwikkeling van een orgaan bij het embryo wordt stopgezet. Is dit geen voor het leven noodzakelijk orgaan, dan wordt deze eenmaal gewijzigde ontogenese overgeërfd. Dit zou de oorsprong volgens BROMAN van de z.g. rudimentaire organen zijn. Men ziet zóó vaak, dat een orgaan weer verdwijnt, voordat het het dier van nut kan zijn (bijv. het orgaan van JACOBSON), dat men hier met recht van een historisch document mag spreken. Bij een verdere mutatie van „ge-

---

1) Reeds vóór den oorlog bepleitte de Fransche staathuishoudkundige GIDE de beperking van den wijnbouw en diens omzetting in nuttiger en productiever kultuur (ref.).

nen" kan zulk een rudimentair orgaan geheel uit de ontogenese verdwijnen.

Door nieuwe combinatie van „genen" bij kruising, is het denkbaar, dat de verloren „genen" weer worden aangevuld en in den loop der phylogenese een aanvankelijk rudimentair orgaan weer tot ontwikkeling komt. Waar een verliesmutatie leidt tot het verdwijnen van een voor het leven noodzakelijk orgaan, kan zulk een diersoort alleen in leven blijven, wanneer vóór dien tijd reeds een vervangend orgaan met overeenkomstige functie is opgetreden, bijv. de long ter vervanging der kieuwen, de blijvende nier ter vervanging van de oernier. Ook de functiewisseling van een orgaan tracht BROMAN door nieuwe combinatie van „genen" te verklaren. Hij kan niet vermijden bij zijn voorstelling ook de progressieve mutaties te hulp te roepen en komt dus hier op een glibberig terrein in de erfelijkheidsleer. Men mag IVAR BROMAN's hypothese dan ook niet anders beschouwen als een vernuftige poging de recapitulatie-theorie, zooals die reeds door JOHANNES MÜLLER verkondigd en later door anderen uitgewerkt is, met de nieuwe gegevens der erfelijkheidsleer in overeenstemming te brengen. Zooals in een naschrift van den schrijver wordt medegedeeld, heeft NILSSON EHLE, de bekende geneticus, tegen deze voorstelling geen bezwaar.

M. A. VAN HERWERDEN.

Dr. ERNST LÖWENSTEIN, *Vorlesungen über Bacteriologie, Immunität, spezifische Diagnostik und Therapie der Tuberkulose für Aerzte und Tierärzte*. Jena, GUSTAV FISCHER, 1920. Prijs 43 mark, geb. 52 mark.

De titel geeft ons reeds eenig denkbeeld van het boek, bestemd voor artsen en veeartsen; bacteriologie, immuniteit, specifieke diagnostiek en therapie zal hun gegeven worden. Dat dit boek voor beide groepen van deskundigen van nut kan zijn, betwijfel ik; vermoedelijk zullen de veeartsen het minste er aan hebben. Het boek is in het bijzonder voor ernstige artsen, die het nadeel hebben op het land te wonen of als sanatorium-arts werkzaam te zijn en toch zich op de hoogte moeten houden van den stand der wetenschap. Schrijver heeft zich bijzonder bezig gehouden met de immuniteit der tuberculose en een bijzonder hoofdstuk geschreven over tuberculose-bestrijding. Indien ik werkelijk — ver verwijderd van een wetenschappelijk centrum — slechts enkele boeken mocht bezitten, dan zou ik het boek van LÖWENSTEIN niet koopen en mij maar tevreden stellen met het onvolprezen boek van CORNET, al is het dan ook 13 jaar oud, met het nieuwere *Handbuch der Tuberkulose* van BRAUER, SCHRÖDER en BLUMENFELD, met de twee boeken van BANDELIER en ROEPKE. Het is mij inderdaad moeilijk gevallen te begrijpen, waarom dit boek uitgegeven werd.

Ik heb getracht er een nieuwe behandelingswijze van het reeds oude onderwerp in te zien, doch was teleurgesteld. Iets nieuws heb ik ook niet er in gevonden; misschien werd in het hoofdstuk over tuberculose-bestrijding, wat meer dan gewoonlijk gedaan wordt, de aandacht gevestigd op de zorg voor en het onderzoek